

Vlaams
Parlement

ingediend op **697** (2015-2016) – Nr. 2
13 september 2016 (2015-2016)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Lies Jans, Freya Saeys en Lorin Parys

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Katrien Schryvers, Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans,
Dirk de Kort en Sonja Claes

**over cliëntenorganisaties en een cliëntenforum
in de integrale jeugdhulp**

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bart Van Malderen.

Vaste leden:

Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Lies Jans, Lorin Parys, Peter Persyn, Tine van der Vloet;
Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
Freya Saeys, Martine Taelman;
Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen;
Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Vera Celis, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester,
Manuela Van Werde;
Sonja Claes, Dirk de Kort, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
Jo De Ro, Emmily Talpe;
Jan Bertels, Bert Moyaers;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

Documenten in het dossier:

697 (2015-2016) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

INHOUD

I.	Uiteenzetting door Jan Brocatus, algemeen coördinator, en Hetty Pasteels, lid van de werkgroep Integrale Jeugdhulp, VGPH vzw.....	4
1.	Introductie	4
2.	Engagement ten aanzien van de integrale jeugdhulp	4
3.	Reacties bij de conceptnota	4
II.	Vragen van de leden	6
III.	Uiteenzetting door Hilde Linssen, stafmedewerker, Netwerk tegen Armoede, vergezeld van Dirk Christiaansen, Anita Mathijssen en Annemarie Decroock, Centrum Kauwenberg	7
1.	Wie zijn het Netwerk tegen Armoede en het Centrum Kauwenberg?	7
2.	Een klein beetje geschiedenis	8
3.	Participatie.....	8
4.	Wat is er belangrijk aan een cliëntforum?.....	10
5.	Uitdagingen.....	10
IV.	Vragen van de leden	10
V.	Uiteenzetting door Barbara Glorieux, Tatiana Strybosch, Joséphine Mwasii en Kris Clijsters, Cachet.....	11
1.	Visie.....	11
2.	Expertisecentrum.....	11
3.	Bewaker van de rechten	12
4.	Partner in de jeugdhulp	13
5.	Beeldvorming	13
6.	De conceptnota	14
VI.	Vragen van de leden	14
VII.	Uiteenzetting door Bruno Vanobbergen, kinderrechtencommissaris	15
1.	Vooraf	15
2.	Enkele voorbeelden	15
3.	Eerste conclusies	16
VIII.	Vragen van de leden.....	16
	Gebruikte afkortingen	18

Op woensdag 1 juni 2016 hield de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een hoorzitting over de conceptnota voor nieuwe regelgeving over cliëntenorganisaties en een cliëntenforum in de integrale jeugdhulp.

De commissie hoorde Jan Brocatus, algemeen coördinator, en Hetty Pasteels, lid van de werkgroep Integrale Jeugdhulp, VGPH vzw; Hilde Linssen, stafmedewerker, Netwerk tegen Armoede, vergezeld van Dirk Christiaansen, Anita Mathijssen en Annemarie Decroock, Centrum Kauwenberg; Barbara Glorieux, Tatiana Strybosch, Joséphine Mwasii en Kris Clijsters, Cachet; en Bruno Vanobbergen, kinderrechtencommissaris.

I. Uiteenzetting door Jan Brocatus, algemeen coördinator, en Hetty Pasteels, lid van de werkgroep Integrale Jeugdhulp, VGPH vzw

1. Introductie

Jan Brocatus stelt vast dat het VGPH in de conceptnota genoemd wordt als een cliëntenforum in het kader van de zorgregie voor personen met een handicap. In de rest van de nota wordt het VGPH echter niet meer vermeld, hoewel het ook actief is in de integrale jeugdhulp. Het VGPH is geen koepel maar een platform van 23 verenigingen en biedt ondersteuning bij participatie aan overleg op het Vlaamse en op het regionale niveau. Daarbij wordt uitgegaan van de ervaringsdeskundigheid van de aangesloten verenigingen.

2. Engagement ten aanzien van de integrale jeugdhulp

De integrale jeugdhulp bestaat al een hele tijd. Op 1 maart 2014 zijn minderjarigen met een handicap door het VAPH overgedragen aan het agentschap Jongerenwelzijn en de intersectorale toegangspoort. Dat was een belangrijke wijziging. De integrale jeugdhulp is voor het VGPH nieuw terrein en daarom is het er geleidelijk ingestapt. Vanaf het begin zijn de engagementen in de regionale prioriteitencommissies (thans de intersectorale regionale prioriteitencommissies) waar de individuele dossiers beoordeeld worden verder opgenomen. Jongeren in de gewone overlegstructuren betrekken, is moeilijker verlopen. Het VGPH heeft bedenkingen bij het participatiemodel dat in de regelgeving van de integrale jeugdhulp is opgenomen. Het VGPH is daardoor pas zes maanden geleden echt actief geworden op Vlaams niveau. De uiteenzetting is gebaseerd op die zes maanden ervaring binnen de integrale jeugdhulp. Daarnaast heeft het VGPH jaren ervaring met participatie van minderjarigen met een handicap en hun ouders. Omdat het VGPH veel belang hecht aan ervaringsdeskundigheid zullen de opmerkingen over de conceptnota vertolkt worden door een ervaringsdeskundige.

3. Reacties bij de conceptnota

Hetty Pasteels maakt als ouder van een kind met een handicap deel uit van de raad van bestuur van Ouders voor Inclusie. Ze is ook actief in verschillende werkgroepen van het VGPH. Zij haalt in haar uiteenzetting kort de krachtlijnen aan uit een uitgebreidere nota namens de werkgroep Integrale Jeugdhulp van het VGPH.

Het VGPH staat positief tegenover structurele tegemoetkomingen voor verenigingen die opkomen voor kwetsbare minderjarigen en hun ouders.

Het heeft echter ook de indruk dat de conceptnota het onderscheid tussen de sectoren wil vervagen, en vreest dat het perspectief van jongeren met een

handicap daarbij in de verdrukking komt. De ondersteuning van jongeren in een problematische opvoedingssituatie is veelal van tijdelijke aard. Een handicap is voor het leven. Het ontbreken van ondersteuning leidt tot problemen in het gezin en in de omgeving. Bij jongeren in de bijzondere jeugdzorg is inclusie een evidentie, maar bij jongeren met een handicap is dat niet het geval, ondanks het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, dat België in 2009 heeft geratificeerd. Er is een grote discrepantie tussen theorie en praktijk. De vele regels zijn vooral een argument om de jongeren toch door te sturen naar handicapspecifieke organisaties. Personen met een handicap werden lange tijd bevoogdend verzorgd, met de focus op hun beperking. Van participatie is geen sprake. Inclusie vergt een andere interactie van de hulpverlening en van de maatschappij. De rechtstreeks toegankelijke hulp is absoluut niet inclusief. De wachtlijsten voor een persoonlijke assistentiebudget stijgen, maar dit item komt amper tot niet aan bod in het uitbreidingsbeleid.

Een ander verschil is dat verenigingen die samenwerken met kinderen of jongeren met een handicap het kind in zijn geheel zien. Ze beperken zich niet tot de jeugdhulp. Alles is met elkaar verweven. Daarom is de werkgroep Integrale Jeugdhulp van het VGPH van oordeel dat er nood is aan een doelgroepspecifieke cliëntenorganisatie. Voor deze doelgroep is het een meerwaarde als ouders en hun kinderen samen kunnen participeren. Niemand kan de stem van deze kinderen immers beter verwoorden dan de ouders, zeker als het gaat over kinderen met taalachterstand of kinderen die gebruik moeten maken van alternatieve communicatiemiddelen.

Het VGPH heeft de indruk dat de conceptnota voorbijgaat aan de expertise van de vele verenigingen die een intensief contact hebben met ouders en jongeren. In de conceptnota wordt de samenstelling van het cliëntenforum beperkt tot erkende cliëntenorganisaties. Dit forum zal personen afvaardigen. Het VGPH pleit voor een doelgroepspecifieke cliëntenorganisatie.

Een cliëntenorganisatie moet volgens de conceptnota geregeld lotgenotencontacten organiseren. Het VGPH heeft bedenkingen bij deze term. Los daarvan is het niet evident om jongeren met een handicap samen te brengen. Dat vergt een professionele aanpak. De meeste verenigingen hebben daarvoor niet de nodige middelen en werken met vrijwilligers. Er is wel degelijk knowhow, maar dat betekent niet dat de vrijwilligers dergelijke groepen voldoende deskundig kunnen ondersteunen. Het is goed te beseffen dat veel ouders, door een gebrek aan ondersteuning, in een overlevingsmodus verkeren. Zij hebben niet de tijd of de energie voor dergelijke bijeenkomsten. Elke situatie is uniek. Daarom vrezen ze dat ze bij elkaar geen oplossing zullen vinden. De ouders zijn vooral op zoek naar toegankelijke informatie. Ze hebben ook behoefte aan een luisterend oor op momenten dat het hen past.

Het VGPH vindt het belangrijk dat een cliëntenforum in alle onafhankelijkheid kan functioneren. Om dat mogelijk te maken, moeten bepaalde voorwaarden vervuld zijn. De verenigingen moeten hun werking kunnen blijven opnemen. Daarom moeten ze financieel ondersteund worden zodat ze niet louter met vrijwilligers hoeven te werken. Men moet ook de nodige voorwaarden scheppen waardoor cliënten en gebruikersvertegenwoordigers een engagement kunnen opnemen. Bij de communicatie moet er een toegankelijke taal worden gehanteerd. De snelheid van de vergaderingen moet worden aangepast. Er moet worden gedacht aan een vergoeding. De ouders die een engagement opnemen, moeten zich verplaatsen en moeten een oppas regelen. Vaak moeten ze ook een vakantiedag opnemen. Deze mensen staan sowieso al vaak voor meerkosten vanwege hun kinderen. Het is ook belangrijk dat er voldoende gebruikers aanwezig zijn in de verschillende participatiestructuren. Bij de ondersteuning moet er voldoende aandacht zijn voor het voorveld voor de kinderen en ouders die de weg nog niet gevonden hebben

naar de jeugdhulp. Het VGPH vraagt ook dat goede praktijkvoorbeelden in kaart worden gebracht.

Actief meewerken aan het bijsturen van de integrale jeugdhulp vereist een kritische blik en een geregelde rapportage. Een cliëntenforum is pas relevant met een duidelijk decretaal mandaat om in de verschillende participatiestructuren ook zelf punten op de agenda te plaatsen vanuit het gebruikersperspectief. Het moet ook adviezen kunnen formuleren voor officiële instanties.

Het M-decreet biedt in principe kansen voor kinderen met een handicap. Daardoor komen de ouders in een minder afhankelijke positie terecht. Zonder VAPH-ondersteuning is dat echter bijna niet haalbaar. Uit Ouders voor Inclusie is ook Docenten voor Inclusie ontstaan. Dat zijn docenten van verschillende universiteiten en hogescholen die proberen om toekomstige leerkrachten en studenten orthopedagogie of psychologie te motiveren voor het uitwerken van inclusietrajecten. Dat heeft voor vele honderden kinderen al het verschil gemaakt.

De conceptnota maakt een onderscheid tussen ouders en minderjarigen. Dat is begrijpelijk vanuit het perspectief van de bijzondere jeugdzorg. Voor minderjarigen met een beperking is dat echter een gevoelig punt. In veel gevallen kunnen de ouders namelijk de stem van hun kind versterken. Ze kunnen ook zorgen voor de nodige rust voor de kinderen waardoor het mogelijk wordt om samen rond de tafel te zitten.

Het VGPH is het gewend om standpunten in te brengen vanuit ervaringsdeskundigen, in dit geval jongeren en ouders. Het is ook niet evident om jongeren bij elkaar te brengen, want die zijn allemaal leerplichtig. Gezien de verscheidenheid van de situaties zal het een deskundige begeleiding vergen om deze jongeren met elkaar te laten overleggen. Dat moet groeien. Daarbij moet de stem van eenieder gerespecteerd worden.

Een alternatief kan een internetforum zijn waar iedereen anoniem zijn positieve of negatieve ervaringen kan delen. De naam zou alleen bekend zijn bij de beheerder van de site. Zo kan men bruikbare elementen verzamelen, zonder dat de betrokkenen altijd samen hoeven te komen. Men zou ook kunnen werken met videoboodschappen, zodat iedereen de kans heeft om een inbreng te doen. Het vergt echter een goede coaching om dat te organiseren, en om te zorgen voor een goede interpretatie.

II. Vragen van de leden

Tine Soens zegt dat het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp voorziet in een soort van participatieoverleg. Enkele organisaties zijn echter uit dat overleg gestapt. Wat is er verkeerd gelopen? Hoe moet men de participatie organiseren om dergelijke situaties te voorkomen?

Tine van der Vloet vindt een internetforum een goed idee. Ze beseft dat dit veel coaching vergt, en wil weten hoe het VGPH dat concreet ziet. Mensen verwachten een reactie op de berichten die ze posten.

Mevrouw Pasteels gaf aan dat er VAPH-ondersteuning nodig is voor het inclusiebeleid in de scholen. Ze veronderstelt dat die tussenkomst betrekking heeft op de praktische kant van inclusie op school. De inhoudelijke kant wordt namelijk vooral opgenomen door het gon-onderwijs. Met die opmerking moet men rekening houden bij de verdere uitwerking van de persoonsvolgende financiering.

Katrien Schryvers begrijpt dat het belangrijk is om rekening te houden met ervaringsdeskundigen. Dat is trouwens de doelstelling van participatie. Ze begrijpt ook dat mensen die deel uitmaken van de werkgroepen voldoende binding moeten behouden. Wil het VGPH daar bepaalde voorwaarden aan verbinden? Ze begrijpt ook dat het onderscheid tussen kinderen en ouders in deze sector minder relevant is dan in de integrale jeugdhulp.

Jan Brocatus zegt dat het VGPH in december 2015 in het participatieoverleg op Vlaams niveau is gestapt. In het najaar 2016 wil het dat ook doen op het provinciale niveau. Het VGPH is niet meteen toegetreden tot het overleg omdat een goed participatiemodel ontbrak. Toen zegde men dat dat mettertijd wel zou groeien. Voor de bijzondere jeugdzorg is dat juist. Voor het VGPH en voor het Netwerk tegen Armoede is dit participatiemodel echter veeleer een stap achteruit. Ondertussen heeft de raad van bestuur van het VGPH echter beslist om er in te stappen omdat het duidelijk geworden is dat dit tot de opdracht behoort. Het wil van binnenuit aan de cliëntenparticipatie werken. In de voorbije zes maanden heeft hij gemerkt dat er geluisterd wordt, maar ook dat het perspectief van minderjarigen met een beperking voor de andere aanwezigen nieuw is.

Hetty Pasteels benadrukt dat de ouders die participeren aan het overleg in de eerste plaats mantelzorger zijn voor hun kind. Vaak hebben ze ook een baan. Het is niet evident om voor de participatie bijkomende vakantiedagen op te nemen.

Er is VAPH-ondersteuning nodig als een kind met een handicap bijvoorbeeld hulp nodig heeft om naar het toilet te gaan. Ze begrijpt dat dit geen opdracht is voor een leerkracht. Mevrouw van der Vloet zei dat de persoonsvolgende financiering rekening moet houden met die nood aan VAPH-ondersteuning. In dit kader merkt ze op dat voor de persoonsvolgende financiering criteria worden gebruikt als 'schrijnendheid' en 'dringendheid'. Kwaliteit van bestaan en inclusie worden gezien als een grote luxe. Zij denkt dat inclusie een van de prioritaire criteria moet worden. Het is een verrijking voor de hele maatschappij. Aan de klasgenoten van een kind met een beperking hoeft men later het belang van inclusie niet meer uit te leggen.

Jan Brocatus herhaalt dat het VGPH binnen de integrale jeugdhulp nog een jonge partner is. Op dit ogenblik maken de organisaties binnen het overleg kennis met elkaar. Het is belangrijk om het overleg op een efficiënte manier te organiseren. Men moet vooral voorkomen dat er te veel vergaderingen zijn. Voor de ouders komt hun ouderrol op de eerste plaats. Ook voor de jongeren is het niet evident om zich overdag vrij te maken. De cliëntenorganisaties en de gebruikersvertegenwoordigers proberen dat zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Ze willen daar ook de tijd voor nemen. Ook het organiseren van een internetforum vergt tijd.

Hetty Pasteels is bereid om verder na te denken over de organisatie van een internetforum. Dat was niet meer dan een spontane gedachte.

III. Uiteenzetting door Hilde Linssen, stafmedewerker, Netwerk tegen Armoede, vergezeld van Dirk Christiaansen, Anita Mathijssen en Annemarie Decroock, Centrum Kauwenberg

1. Wie zijn het Netwerk tegen Armoede en het Centrum Kauwenberg?

Hilde Linssen zegt dat het Netwerk tegen Armoede 59 erkende en 11 niet-erkende verenigingen in Vlaanderen en Brussel samenbrengt. Die verenigingen verrichten basiswerk met gezinnen in armoede, maar engageren zich ook tot een

beleidsdialoog. Enkele vertegenwoordigers van het Antwerpse Centrum Kauwenberg zullen mee het woord voeren.

Dirk Christiaansen legt uit dat Centrum Kauwenberg een van de vijf Antwerpse verenigingen is waar armen het woord nemen. Die vijf verenigingen vormen samen een Antwerps netwerk. Het centrum heeft een uitgebreide gezinswerking, met een kinder- en jongerenwerking. De kinderwerking is uitgebreider dan de jongerenwerking. Dat heeft te maken met de subsidiëring. Dat is de reden waarom het centrum nauw betrokken is bij de integrale jeugdhulp.

Hilde Linssen herinnert eraan dat armoede te maken heeft met allerlei onderling verbonden uitsluitingsmechanismen op tal van grondrechten. Armoede heeft niet alleen te maken met inkomen. Wie uitsluiting ervaart in het onderwijs, heeft uiteindelijk een minder goed diploma zodat hij of zij minder goed werk heeft en een lager inkomen. Daardoor wonen mensen in armoede in een minder goede woning wat dan weer een invloed kan hebben op hun gezondheid. Het gaat om een opeenstapeling van problemen die elkaar versterken. In het midden van het spinnenweb staat een figuurtje met een rugzak. Dat betekent dat het niet alleen gaat om de zichtbare uitsluiting. Mensen in armoede ervaren wantrouwen en schaamte, maar ze hebben een enorme kracht om te blijven vechten, om uit de armoede te geraken en om hun kinderen een beter leven te bezorgen. De verenigingen werken op al die terreinen.

2. Een klein beetje geschiedenis

Bij het uitwerken van de besluiten bij het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp is er een armoedetoets uitgevoerd, onder meer door het Netwerk tegen Armoede. Van bij de opstart van de integrale jeugdhulp vijftien jaar geleden zijn de gezinnen in armoede oververtegenwoordigd. De gezinnen in armoede zijn van bij de opstart vertegenwoordigd in de verschillende organen van de integrale jeugdhulp. Antwerpen was toen een proefregio. Het decreet vermeldt duidelijk dat het de bedoeling is de integrale jeugdhulp maximaal te ontsluiten voor mensen in armoede. Het Netwerk tegen Armoede kan akkoord gaan met de stelling dat een kwaliteitsvol proces belangrijker is dan de procedure. Het Netwerk tegen Armoede is, net als het VGPH, de Vlaamse Jeugdraad en Uit De Marge, de koepel van het jeugdwelzijnswerk, een tijd aan de zijlijn blijven staan omdat het de context van de participatie te eng vond.

3. Participatie

Het Netwerk tegen Armoede weet dat participatie vroeger niet naar behoren werkte. De taal was te ingewikkeld, de agenda werd top-down bepaald en er werd te weinig resultaat geboekt. Participatie moet verder gaan.

Participatie is geen doel op zich. Het is een middel om de integrale jeugdhulp zo kwaliteitsvol mogelijk te maken, zodat kinderen, jongeren en hun ouders er werkelijk iets aan hebben. Iedereen moet grondig nadenken over de gewenste organisatie van de participatie. Het Netwerk tegen Armoede, het VGPH, de Jeugdraad en Uit De Marge hebben veel expertise. Voor het Netwerk tegen Armoede zit die expertise vervlochten in de vertrouwensband die het gedurende jaren heeft opgebouwd met de gezinnen.

Dirk Christiaansen verwijst naar de term 'enabling niche', die vaak gebruikt wordt in literatuur over empowerend werken. Dat is een warme plek, bijvoorbeeld een buurthuis, waar mensen zich veilig en gewaardeerd voelen. Daar worden mensen gestimuleerd om keuzes te maken en om zichzelf op die manier opnieuw als handelende persoon te zien. Het kan gaan om kleine dingen die veel betekenen

voor mensen die dagdagelijks geconfronteerd worden met uitsluiting, bijvoorbeeld zelf een kind naar school brengen en terughalen.

Anita Mathijssen getuigt dat de werking van Centrum Kauwenberg gebaseerd is op vertrouwen tussen de deelnemers in de groep en vertrouwen in de begeleiders. Centrum Kauwenberg voelt aan als een tweede thuis. Door dat vertrouwen kan men ook moeilijke zaken ter sprake brengen.

Dirk Christiaansen zegt dat Centrum Kauwenberg werkt aan alle grondrechten, op alle levensdomeinen. Het gaat niet alleen om de integrale jeugdhulp.

Annemarie Decroock legt uit dat er in Centrum Kauwenberg verschillende werkgroepen zijn. Het gaat niet alleen over de integrale jeugdhulp. Er is een computerwerking, een ouderwerking, vrouwengroepen, de bewegingsschool en de grote kinder- en jongerenwerking. Iedereen komt binnen met zijn rugzak en verhaal. Het gaat om een smeltkroes aan ervaringen en noden.

Hilde Linssen besluit dat de integrale jeugdhulp een onderdeel is van de werking van een vereniging tegen armoede. Participatie is ook meer dan vertegenwoordiging. Participatie mag niet samenvallen met eng omlijnde expertise. De verschillende invalshoeken hebben te maken met de integrale jeugdhulp. Het moet gaan om participatie op drie niveaus. Het microniveau is het niveau van de cliënt. Beslissingen binnen de integrale jeugdhulp moeten doorgepraat kunnen worden met het gezin. Dat is de eerste en belangrijke stap binnen de participatie. Daarnaast is er het mesoniveau, het niveau van de voorzieningen, en het macroniveau, de vertegenwoordiging. Als het alleen om die derde stap gaat, voelen de mensen in de praktijk geen verschil.

Het Centrum Kauwenberg werkt samen met een voorziening die beschikt over een ouderraad. Het werkt ook samen met organisaties waar kinderen, jongeren en hun ouders komen, en werkt ook aan inspraak. Dat vergt een andere mentaliteit. Het volstaat niet om een structuur op te leggen. Alle personeelsleden van de organisaties moeten mee zijn. De organisaties moeten daar tijd en middelen voor vrijmaken. Het Centrum Kauwenberg is enkele jaren geleden ingegaan op het verzoek van een ckg om een doorlichting door te voeren. Dat ckg wilde namelijk onderzoeken waarom zijn thuisbegeleidingsdienst steeds minder ouders in armoede bereikte. Ook dat is een goede vorm van participatie. Het Centrum Kauwenberg heeft ook, samen met een aantal andere organisaties, beleidsaanbevelingen geformuleerd. In Antwerpen participeert het Netwerk tegen Armoede niet in het IROJ maar wel in het cliëntenoverleg.

Annemarie Decroock heeft deelgenomen aan de doorlichting van de stedelijke ckg's. Op het moment van de doorlichting had ze nog niet zoveel te maken met de ckg's. Intussen is haar kleinzoon geplaatst in een ckg. Ze gaat hem er elke week bezoeken. Dan is het goed om te weten hoe dat werkt.

Dirk Christiaansen vindt het overleg van de cliëntenvertegenwoordigers in Antwerpen een positief initiatief. Hij participeert aan dat overleg in naam van het Centrum Kauwenberg. Voor de mensen van de doelgroep blijft de drempel echter hoog, binnen die nauwe visie op participatie. Er wordt nog altijd gesproken in een bepaald jargon en er wordt gegoocheld met afkortingen. Het overleg gebeurt nog altijd boven de hoofden van de mensen.

Het Centrum Kauwenberg is betrokken in een denktank over communicatie en participatie. Concreet gaat het over een nieuwe reclamecampagne voor de integrale jeugdhulp in Brussel. Inmiddels heeft hij terloops vernomen dat het Centrum Kauwenberg niet meer betrokken zal worden. Hoe kan men mensen

warm maken voor participatie in de overleggroepen als er op die manier gecommuniceerd wordt?

Onlangs heeft een OCJ aan Dirk Christiaansen de vraag gesteld of hij een gezinssituatie voldoende veilig inschat om een kind in het weekend naar huis te laten gaan. Dergelijke vraag mag men niet achter de rug van de ouders stellen aan een organisatie. Dat past niet binnen een visie waarin vertrouwensbanden centraal staan. Op die manier ontstaat wantrouwen in plaats van vertrouwen. Dat ondermijnt de werking van de verenigingen waar armen het woord nemen. Daaruit maakt hij op dat er inzake participatie nog een lange weg te gaan is.

4. Wat is er belangrijk aan een cliëntforum?

Hilde Linssen zegt dat het forum een vorm van participatie mogelijk moet maken. De stem van de mensen die te maken hebben met de integrale jeugdhulp moet erkend worden. Het forum moet onafhankelijk kunnen functioneren, los van om het even welke administratie of overheid. Dat is belangrijk voor het vertrouwen. Er moet ook voldoende aandacht zijn voor het voorveld. In de verschillende verenigingen zitten er heel wat mensen die nog geen contact hebben gehad met jeugdhulp en die soms de weg naar de jeugdhulp niet vinden. Ook die mensen moeten een stem krijgen. De doelgroep moet ruimer zijn dan de mensen die al te maken hebben met de integrale jeugdhulp. Door de ondersteuning van de jeugdwelzijnswerkingen in het voorveld is de stap naar de professionele hulp voor sommige mensen misschien niet meer nodig. Die erkenning is heel belangrijk. Een cliëntenforum moet ook ruimte bieden voor specifieke participatieprojecten. Men moet er zaken op een open manier kunnen uittesten. De vertegenwoordiging is slechts een klein aspect van dat forum.

5. Uitdagingen

Hilde Linssen heeft de indruk dat de conceptnota te veel inzet op de procedure en dat het proces vergeten wordt. Ze vindt dat het proces binnen de cliëntorganisaties en binnen het cliëntenforum belangrijker moet zijn dan de procedure. De inhoud en de structuur van de cliëntenorganisatie mogen niet te eng ingevuld worden. Er moet ruimte zijn voor de complexe context van de gezinnen. Het is belangrijk om de onafhankelijkheid te bewaken. Een cliëntenforum moet heel flexibel georganiseerd kunnen worden. Het moet kunnen inspelen op wat er leeft aan de basis. Ze betwijfelt of voor elk beleidsthema participatiestructuren uitgebouwd moeten worden want dat werkt de verkokering en de aanbodsgerichte aanpak in de hand. Een vereniging moet werken vanuit de realiteit van de mensen, vanuit de grondrechten.

IV. Vragen van de leden

Katrien Schryvers reageert op de vraag of voor elk beleidsthema participatiestructuren nodig zijn. Zij denkt dat men moet zoeken naar een goed evenwicht. Ze sluit zich aan bij de opmerking dat vooral het proces belangrijk is en dat men de betrokkenen ernstig moet nemen. De conceptnota vertrekt van de vaststelling dat er momenteel geen enkele structurele verankering is. Ze beseft dat de participatie geen doel op zich is. Ze vindt het belangrijk dat de participatie goed verloopt en dat ze niet vrijblijvend is voor de overheid. Ze wil weten hoe de sprekers dat evenwicht zien.

Hilde Linssen benadrukt dat het Netwerk tegen Armoede voorstander is van een verankering van de participatie. De verschillende doelgroepen een zitje geven, mag echter niet gelijkgesteld worden met participatie. Er moet ook aandacht zijn voor de uitdagingen die daaraan voorafgaan, namelijk de flexibiliteit, de

onafhankelijkheid en de ruime invulling. Op dat vlak is de conceptnota vrij eng. Ze vreest dat men zal moeten blijven vechten tegen jargon en de vertegenwoordiging om de vertegenwoordiging.

V. Uiteenzetting door Barbara Glorieux, Tatiana Strybosch, Joséphine Mwasii en Kris Clijsters, Cachet

1. Visie

Kris Clijsters vindt in de conceptnota veel elementen terug die aansluiten bij de visie en de activiteiten van Cachet. Daarom zal hij de werking van Cachet toelichten aan de hand van de vijf belangrijkste lijnen van de visie.

Cachet is in de eerste plaats een ontmoetingsplek. Op dit ogenblik worden er in vier steden Cachetavonden georganiseerd, namelijk in Brussel, Antwerpen, Mechelen en Hasselt. Daar is iedereen welkom die ervaring heeft met jeugdhulp. Daarnaast worden er ook themagerichte speak-ups georganiseerd. Dat zijn bijeenkomsten rond een bepaald thema. De thema's worden gekozen door Cachet, soms op voorstel van een voorziening of van het beleid. In de zomer worden er kampen georganiseerd. Jongeren vinden het prettig om een langere tijd samen te zijn en om elkaar beter te leren kennen. De werking van Cachet wordt bekendgemaakt door bezoeken aan voorzieningen, door mond-aan-mondreclame en in de media.

Tatiana Strybosch heeft Cachet leren kennen in een reportage in de media over een meisje dat deelnam aan activiteiten van Cachet. Zo kreeg zijzelf ook zin om deel te nemen aan die activiteiten. Tijdens de Cachetavonden heeft ze andere jongeren leren kennen die in een instelling hebben gezeten en ongeveer hetzelfde hebben meegemaakt als zij.

Joséphine Mwasii ziet Cachet als een gelegenheid om in een gezellige sfeer over ernstige dingen te praten. Bij het begin van een Cachetavond worden alle deelnemers aan elkaar voorgesteld, want er zijn geregeld nieuwe mensen. De deelnemers kunnen zelf nieuwe mensen meebrengen. De deelnemers eten ook samen. Daarna werken ze rond een bepaald thema.

Kris Clijsters preciseert dat de werking van Cachet gebaseerd is op de ervaringen van jongeren die naar boven komen tijdens ontmoetingsmomenten. Die ervaringen probeert men op een aantal manieren naar buiten te brengen.

2. Expertisecentrum

Cachet wil zich profileren als expertisecentrum rond de ervaringen van jongeren in de jeugdhulp.

Twee thema's zijn al wat verder uitgewerkt. Het eerste is de overgang van de jongere naar het zelfstandig wonen. Dat kwam tijdens de Cachetavonden al snel aan bod. Cachet organiseert een BZW-week om jongeren die de stap al hebben gezet hun ervaringen te laten delen met jongeren die ervoor staan. De begeleiding door de jeugdhulp wordt aangevuld met ervaringen van mensen die het zelf gedaan hebben. Cachet formuleert ook beleidsaanbevelingen.

Een tweede belangrijk thema is participatie. Cachet staat voor een participatieve jeugdhulp waarin jongeren een stem krijgen. Daarrond wordt er een aantal activiteiten opgezet. Het is de bedoeling om niet alleen te werken in praatgroepen, maar om de ervaringen te verzamelen op een creatieve manier. Er wordt gewerkt met foto's en filmpjes, met gedichten en slams. Cachet komt daarmee

op verschillende manieren naar buiten. Er is Cachet à la carte. Er is een vormingsaanbod. Cachet gaat ook in op specifieke vragen van voorzieningen en andere actoren in de jeugdhulp. Het gaat om een werking op maat van de doelgroep. Die werking is gestart vanuit de vroegere bijzondere jeugdzorg, maar het is de bedoeling om de focus te verbreden tot pleegjongeren en jongere kinderen. Cachet wil ook iets doen voor de niet-begeleide minderjarige vluchtelingen.

Bij Cachet staan de jongeren centraal. De expertise van Cachet is gebaseerd op hun ervaringen. Cachet wil de jongeren zelf aan het woord laten bij vormingen of tijdens een hoorzitting. Dat kan extra groeikansen bieden.

Tatiana Strybosch vertelt dat ze bij Cachet gedichten heeft leren schrijven waarin ze haar gevoelens kan uitdrukken. Die gedichten heeft ze verwerkt in een filmpje. Zo kan ze laten zien wat ze meegemaakt heeft. Ze werkt mee aan vormingen waar ze mensen iets kan bijbrengen met haar ervaringen. Zo zullen de knelpunten mettertijd duidelijker worden. Ze vindt het belangrijk dat jongeren betere hulp krijgen dan zichzelf heeft gehad.

Joséphine Mwasii zegt dat ze heeft meegewerkt aan een vorming voor toekomstige hulpverleners aan een hogeschool om de theoretische leerstof te verduidelijken aan de hand van een praktisch voorbeeld. Cachet werkt ook op maat. In de voorziening waar zijzelf gezeten heeft, is Cachet zich bijvoorbeeld komen voorstellen. Daarbij was er ook aandacht voor de rechten van jongeren en voor de aanpak van de jongeren. Zij vindt dat Cachet echt wel een expertisecentrum is.

3. Bewaker van de rechten

Cachet hecht volgens *Kris Clijsters* veel belang aan het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp. Dat decreet is vrij onbekend bij de jongeren en bij de hulpverleners. Het wordt slechts in beperkte mate in de praktijk gebracht. Daarom heeft Cachet een vormingspakket samengesteld op basis van ervaringen van jongeren. Dit decreet geeft de jongeren een houvast om op te treden als een partner in hun eigen jeugdhulp. Met dat vormingspakket trekt Cachet langs de voorzieningen in Vlaanderen. Het probeert ook bemiddeling of een doorverwijsfunctie te vervullen voor die rechten. Cachet wordt soms gecontacteerd door jongeren die vinden dat hun rechten niet gerespecteerd worden binnen de voorziening. Dan probeert het een antwoord te vinden voor de problemen van de jongeren. Soms lukt dat en soms lukt dat niet. Daarbij heeft Cachet een signaalfunctie, dient het bepaalde wantoestanden te signaleren bij het agentschap Jongerenwelzijn en bij het Kinderrechtencommissariaat.

Tatiana Strybosch zegt dat ze bij Cachet voor het eerst gehoord heeft over de rechten van de jongere. Voor haar maakte dat toen al niet meer zoveel uit omdat ze niet meer in de instelling zat. Ze heeft haar instelling er wel over aangesproken dat ze de jongeren moet vertellen dat ze rechten hebben.

Joséphine Mwasii zegt dat de jongeren bij opname altijd een hele reeks brochures krijgen. Daarbij zit ook het boekje met de rechten van de jongeren. Men mag daarover vragen stellen, maar het antwoord dat zijzelf kreeg was dat men dat niet te letterlijk moet nemen. Bij haar ging het om het recht op bezoek. Toen ze daarop aandrong, noemde men haar grof en onbeleefd. Zo kwam ze tot de conclusie dat ze er alleen voor stond. Zij wilde graag weten wat haar rechten waren, maar de andere jongeren hielden zich daar niet mee bezig. Ze wist wel dat de jongeren rechten hadden, maar niet hoe het precies in elkaar zat. De theorie in het boekje werd totaal niet omgezet in de praktijk. Door bij Cachet het

boekje te overlopen, kwam ze te weten wat haar rechten waren en kon ze er ook voor opkomen.

4. Partner in de jeugdhulp

Kris Clijsters vervolgt dat Cachet zich ook wil profileren als partner in de jeugdhulp. Cachet streeft naar jeugdhulp op maat van de jongere. Dat probeert het te realiseren door zowel op het Vlaamse als op het regionale niveau actief te zijn als cliëntvertegenwoordiger. Cachet wil echter ook een aanspreekpunt zijn om de stem van de jongere te laten horen in de jeugdhulp.

Tatiana Strybosch zegt dat Cachet betrokken wordt bij het jeugdsanctierecht. Ze vindt het fijn dat ze haar stem kan laten horen in deze kwestie.

Joséphine Mwasii zegt dat zij de stem van jongeren naar buiten heeft gebracht met het Rodeneuzenproject. Dat project komt op voor jongeren met psychische problemen of meer in het algemeen voor jongeren die het niet zo gemakkelijk hebben. Ze heeft Cachet gebeld om te vragen hoe ze daaraan kon meewerken. Via Cachet is ze dan als enige jongere terechtgekomen in de jury van de Rodeneuzendag.

5. Beeldvorming

Het beeld van de jongeren in de jeugdhulp is zeker niet altijd positief, aldus *Kris Clijsters*. Op dat vlak wil Cachet een tegengewicht bieden. Het wil niet noodzakelijk zorgen voor een positieve beeldvorming, maar wel voor een realistische beeldvorming. Dat wil het realiseren bij de jongeren zelf, bij de hulpverleners en bij de brede maatschappij. Uit de gesprekken met de jongeren blijkt dat ze een laag zelfbeeld hebben en dat ze weinig toekomstperspectief zien, precies omdat ze in de jeugdhulp zitten. Cachet probeert daar een ander verhaal tegenover te stellen door hen in contact te brengen met mensen die de jeugdhulp verlaten hebben en die iets gemaakt hebben van hun leven.

Die realistische beeldvorming probeert Cachet te realiseren door ontmoetingen te organiseren. Het brengt de jongeren in contact met mensen die vroeger in de jeugdhulp hebben gezeten. Cachet probeert ook aan bod te komen in de media en het brengt ook eigen publicaties uit.

Tatiana Strybosch legt uit dat ze in 2014 deelgenomen heeft aan de Panorama-reportage 'Kind zoekt pleeggezin'. Daaruit bleek dat er nog veel pleegouders nodig zijn en dat er decretale veranderingen nodig zijn. Dat heeft geleid tot heel veel positieve reacties. Met dergelijke reportages kan men veel realiseren in de toekomst.

Joséphine Mwasii vertelt dat ze deelgenomen heeft aan een panelgesprek over het leven in een voorziening. Hulpverleners en jongeren konden daarover vragen stellen. De panelleden konden kiezen welke vragen ze wilden beantwoorden. Inzake mogelijke vooroordelen moet ze schuld bekennen. Voor ze zelf in een voorziening zat, dacht ze dat jongeren die in een voorziening zitten iets fout gedaan hebben, dat ze bijvoorbeeld een bankoverval gepleegd hadden, drugs gedeald of iemand mishandeld. Die vooroordelen kan men alleen doorbreken door duidelijk te maken dat een jongere ook in een voorziening kan terecht komen zonder dat hij iets verkeerd gedaan heeft. De media spelen hierin een grote rol. Er wordt vaker gesproken van jongeren die naar een gesloten gemeenschapsinstelling moeten omdat ze iets verkeerd gedaan hebben. Cachet wil een realistischer beeld ophangen van deze jongeren.

6. De conceptnota

Kris Clijsters stelt vast dat de conceptnota een aantal opdrachten opsomt die aan de cliëntorganisaties zullen worden toegewezen. Die opdrachten stemmen grotendeels overeen met de huidige werking van Cachet. Een van de voorwaarden is dat de organisatie actief moet zijn binnen de hele Vlaamse Gemeenschap. Cachet is op dit ogenblik alleen actief in Brussel en in de provincies Antwerpen en Limburg, al hoopt het om op termijn in heel Vlaanderen actief te worden.

Ook het intersectorale karakter van de cliëntenorganisatie vormt voor Cachet een struikelblok. Cachet is namelijk gegroeid vanuit jongeren die zelf in de bijzondere jeugdzorg gezeten hebben. Het probeert ook om jongeren uit andere sectoren te bereiken, maar andere organisaties zijn beter geschikt om de stem te laten horen van jongeren met een beperking. Als Cachet alle jongeren in de jeugdhulp zou moeten vertegenwoordigen, dan moet het de tijd krijgen om dat waar te maken. Cachet probeert ook een netwerk te bieden aan jongeren. Jongeren komen naar ontmoetingsmomenten. Een groeiende groep jongeren komt zowel naar Brussel als naar Antwerpen en Mechelen. Ze gaan ook mee naar elk kamp. Uit studies blijkt dat jongeren in de jeugdhulp of jongeren die de jeugdhulp verlaten het moeilijk hebben om een dergelijk netwerk te creëren. Cachet slaagt erin om een netwerk te bieden. Die functie is echter niet opgenomen in de conceptnota. De conceptnota zegt dat meer dan de helft van de raad van bestuur moet bestaan uit ervaringsdeskundigen. Hij hecht veel belang aan de betrokkenheid van ervaringsdeskundigen. In de raad van bestuur van Cachet zitten er heel wat ervaringsdeskundigen, maar niet meer dan de helft. Hij denkt dat een derde ook een mooi aandeel kan zijn. Hij is tevreden dat de conceptnota stelt dat cliëntenorganisaties meer moeten doen dan alleen beleidsinput bieden. Hij vreest dat de organisatie bij een structurele erkenning daartoe verengd zou worden. Hij hoopt ook dat niet alleen Cachet de stem van de jongeren zal laten horen. Hij vindt dat een verantwoordelijkheid van alle partners.

VI. Vragen van de leden

Lorin Parys is overtuigd van het nuttige werk dat Cachet doet. Hij vindt de presentaties van Cachet altijd boeiend en aangenaam.

Tine Soens leest dat het verstrekken van toegankelijke informatie over de integrale jeugdhulp een van de erkenningsvoorwaarden is van een cliëntenorganisatie. Kan er een conflict ontstaan tussen het vertegenwoordigen van de stem van de jongeren in de jeugdhulp en het creëren van een onafhankelijk forum?

Kris Clijsters denkt dat het verstrekken van informatie over de integrale jeugdhulp nog een groot probleem is. Hij denkt dat veel jongeren niet op de hoogte zijn van de huidige veranderingen in de sector, behalve dan dat ze geen consulent meer hebben. De toegevoegde elementen, zoals de bemiddeling en de vertrouwenspersoon voor de jongeren, die de jongeren de kans moeten geven om meer een partner te zijn in de jeugdhulp, zijn vrijwel onbekend. Cachet kan een rol spelen om dat op een toegankelijke manier bekend te maken bij de jongeren. Een brochure is misschien niet de beste manier om jongeren te informeren. Cachet kan samen met de jongeren nadenken over een aanpak waarmee men de jongeren echt kan bereiken. Dat is volgens hem niet in strijd met de vereiste van onafhankelijkheid.

VII. Uiteenzetting door Bruno Vanobbergen, kinderrechten-commissaris

1. Vooraf

Bruno Vanobbergen vindt dat er al een aantal interessante voorbeelden zijn gegeven van cliëntenparticipatie in de integrale jeugdhulp, en staat positief tegenover het voornemen om die initiatieven structureel in te bedden binnen het bredere jeugdhulpbeleid.

Wie dat voornemen probeert te concretiseren, botst echter op verschillende vragen. Die vragen kunnen helpen om cliëntenparticipatie vorm te geven. Een eerste vraag is hoe men denkt over cliëntenparticipatie. Er zijn formele en informele vormen van cliëntenparticipatie. Informele initiatieven formaliseren, kan tot verlies leiden. Een tweede vraag heeft te maken met het niveau van de cliëntenparticipatie: lokaal, regionaal of Vlaams. Afhankelijk van het niveau moet de participatie andere vormen aannemen. De discussie over participatie als middel of als doel hangt daarmee samen. Een derde vraag heeft te maken met de verankering op die verschillende niveaus. Waar ligt de eigenlijke kracht en macht van de cliëntenparticipatie? Welk mandaat krijgen de organisaties? Moet de inclusie alleen tot doel hebben om een bepaalde groep te laten participeren in een groter geheel of moet men dat grotere geheel in vraag stellen? Welke functies vervult de cliëntenparticipatie? De conceptnota omschrijft heel wat mogelijke functies. Hij vindt dat over de uiteindelijke keuze van die functies goed moet worden nagedacht. Een andere vraag is wie er de cliëntenorganisatie moet dragen, de ervaringsdeskundigen of de professionals. Welke evenwichten streeft men daarbij na? De verschillende actoren moeten elk vanuit hun eigen perspectief een volwaardige plek kunnen verwerven binnen de cliëntenorganisatie. Een laatste vraag is wie de cliënt is. De positie van jongeren met een beperking is niet te vergelijken met de positie van jongeren binnen de integrale jeugdhulp. De relatie tussen de jongere en de ouders is bijvoorbeeld heel anders.

2. Enkele voorbeelden

Om dat wat concreter te maken, gaat hij in op enkele voorbeelden van cliëntenorganisaties buiten de eigenlijke jeugdzorg. Een eerste voorbeeld is de Vlaamse Scholierenkoepel. Deze is gegroeid vanuit de leerlingen. Het is decretaal bepaald dat er minstens vijftig leerlingenvraden van het secundair onderwijs bij aangesloten moeten zijn, uit minstens vier Vlaamse provincies en uit alle onderwijsvormen. De Vlaamse Scholierenkoepel verenigt echter meer dan 750 leerlingenvraden. De koepel focust vooral op de ondersteuning van de leerlingenvraden. Daarnaast neemt hij ook het beleidswerk sterk ter harte, niet alleen op verzoek, zoals decretaal bepaald, maar ook proactief. Dit voorbeeld toont aan dat met een minimaal decretaal kader een succesvolle vorm van cliëntenorganisatie haalbaar is.

Als tweede voorbeeld haalt hij de Nederlandse cliëntenorganisaties aan. De cliëntenorganisaties bestaan daar al een hele tijd, maar naar aanleiding van de nieuwe Jeugdwet van 2014 zijn ze in een nieuwe dynamiek terechtgekomen. Daar maakt men een expliciet onderscheid tussen het gemeentelijke en het landelijke niveau. Dat onderscheid heeft te maken met het feit dat de jeugdzorg daar sterk op het gemeentelijke niveau georganiseerd wordt. De opdracht van de cliëntenorganisaties verschilt wel naargelang het niveau. Het gemeentelijke niveau focust sterk op informatie en advies aan cliënten en op cliëntenparticipatie. Op het landelijke niveau is er een sterkere beleidscomponent. Verschillende cliëntenorganisaties hebben ook het initiatief genomen om de transitie van de jeugdzorg te monitoren op het landelijke niveau.

Een laatste voorbeeld is dat van het Vlaams Patiëntenplatform. Het Vlaams Patiëntenplatform brengt sterk verschillende verenigingen samen. Het doet aan belangenbehartiging, het verricht studiewerk, maar slaagt er ook in om vertegenwoordiging en inspraak te realiseren in verschillende commissies, adviesraden en stuurgroepen. Dat is zeker ook belangrijk, al beseft hij wel dat participatie meer is dan het realiseren van vertegenwoordiging.

3. Eerste conclusies

Vooreerst lijkt het onmogelijk om op een enkel niveau een veelheid van opdrachten te combineren. Sommige opdrachten situeren zich vooral op het curatieve niveau, andere meer op het structurele niveau. Verder stelt hij vast dat er afhankelijk van de opdracht een bepaalde vorm van mandaat aangewezen is. Daarnaast moet men de participatieketen voor ogen houden. Dat sluit aan bij een van de opmerkingen van het Netwerk tegen Armoede. De cliëntenorganisatie moet voeling behouden met het lokale niveau. Ten slotte is het belangrijk om de juiste voorwaarden te creëren om de ervaringsdeskundigen ten volle tot hun recht te laten komen, zowel binnen de cliëntenorganisatie als op het bredere forum waaraan de cliëntenorganisaties participeren. Die bekommernis is vooral gebaseerd op recente evoluties in Nederland.

VIII. Vragen van de leden

Tine Soens vraagt of de conceptnota een goede basis is om de participatie van jongeren in de jeugdhulp te verbeteren. Verder wil ze weten wat er nodig is om jongeren te laten participeren in de voorziening waar ze verblijven. Dan gaat het over het eigen traject van de jongeren, maar ook over het beleid van de voorziening.

Bruno Vanobbergen vindt het heel positief dat beleidsparticipatie een structurele vorm krijgt. Het feit dat cliëntenorganisaties opereren op basis van projectsubsidies brengt een aantal problemen met zich mee. Hij vindt het interessant dat de conceptnota ruim ingaat op de discussies waarmee men geconfronteerd wordt. De conceptnota vermeldt heel wat mogelijke functies voor de cliëntenorganisaties. Op basis daarvan kan worden onderzocht wat de mogelijkheden zijn op de verschillende niveaus. De conceptnota geeft een interessante voorzet. Hij ziet het als een uitnodiging om een antwoord te vinden op de verschillende concrete vragen waarop men vandaag botst.

Over de participatie binnen de voorzieningen voor jeugdzorg is hij de laatste tijd al verschillende keren met voorzieningen in gesprek gegaan. De bewonersraden, die in verschillende voorzieningen al bestaan, vormen de basis. De vraag die men zich momenteel stelt, is welke doelstelling men moet geven aan die bewonersraad. Vandaag ligt de focus in een bewonersraad vaak op de zaken die moeten veranderen. Jongeren krijgen echter nog onvoldoende de kans om het beleid van de instelling mee vorm te geven vanuit de bewonersraden. Op dat vlak is nog een lange weg te gaan. Dat is geen verwijt maar een vaststelling. Hij ziet wel dat men dat pad wil bewandelen. De vragen die leven op dat niveau zou men kunnen meenemen naar de cliëntenorganisaties. De Vlaamse Scholierenkoepel hanteert op dat vlak een interessante aanpak.

Bart VAN MALDEREN,
voorzitter

Lies JANS
Freya SAEYS
Lorin PARYS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BZW	begeleid zelfstandig wonen
ckg	centrum voor kinderzorg en gezinsondersteuning
gon	geïntegreerd onderwijs
IROJ	Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp
OCJ	ondersteuningscentrum jeugdzorg
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VGPH	Vlaams Gebruikersoverleg voor Personen met een Handicap
VN	Verenigde Naties